

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 68/2017-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. februára 2017 prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpenej advokátkou JUDr. Katarínou Adamovskou, Žižkova 6, 040 01 Košice, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 42724/2015-61/D/302 a jeho upovedomením z 21. októbra 2015, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. decembra 2015 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo

spravodlivosti“) v konaní vedenom pod sp. zn. 42724/2015-61/D/302 a jeho upovedomením z 21. októbra 2015.

Sťažovateľka bola rozsudkom Okresného súdu Košice-okolie (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 T 31/10-306 zo 6. novembra 2012 uznaná vinnou zo spáchania prečinu krádeže podľa § 212 ods. 3 písm. a) Trestného zákona. Poškodený bol s nárokom na náhradu škody odkázaný na občianske súdne konanie podľa § 288 ods. 1 Trestného poriadku. Žalobou doručenou príslušnému súdu 14. októbra 2013 si poškodený uplatnil voči sťažovateľke nárok na náhradu škody v sume 10 286,95 € s príslušenstvom. Konanie o tejto žalobe je vedené na okresnom súde pod sp. zn. 7 C 499/2013.

Rozhodnutím Centra právnej pomoci, kancelárie Bratislava, sp. zn. 187/2015-KaBa z 29. januára 2015 bola na právne zastupovanie sťažovateľky v konaní o náhradu škody určená advokátka [REDAKOVANÉ] (ďalej len „právna zástupkyňa“). Táto po oboznámení sa s vecou dospela k záveru, že v právoplatne skončenom trestnom konaní vedenom voči sťažovateľke mohli byť porušené práva sťažovateľky ako obvinenej, a to zásadným spôsobom odôvodňujúcim podanie dovolania v predmetnej trestnej veci. Právna zástupkyňa sťažovateľky preto podaním z 25. mája 2015 podľa § 369 ods. 1 Trestného poriadku podala ministrovi spravodlivosti podnet na podanie dovolania voči právoplatnému rozsudku okresného súdu, v ktorom namietala existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) a i) Trestného poriadku.

Podľa názoru sťažovateľky jej právna zástupkyňa podala podnet ako osoba, ktorej zákon nepriznával právo na podanie dovolania v predmetnej trestnej veci, keďže sťažovateľka v trestnom konaní nebola vôbec právne zastúpená a aj v dôsledku toho proti rozsudku okresného súdu nepodala ani riadny opravný prostriedok.

Ministerstvo spravodlivosti prostredníctvom štátnej tajomníčky namietaným upovedomením č. 42724/2015-61/D/302 z 21. októbra 2015 oznámilo právnej zástupkyňi sťažovateľky, že podnet bol odložený s odôvodnením, že „*nakoľko [REDAKOVANÉ] (v tom čase [REDAKOVANÉ]) nevyužila právo podať riadny opravný prostriedok (...), nie je*

oprávnenou osobou na podanie dovolania samostatne, ani osobou oprávnenou na podanie podnetu na podanie dovolania...“.

Sťažovateľka argumentáciu ministerstva spravodlivosti považuje za nesprávnu a odporujúcu zákonu, keďže podnet ministrovi právna zástupkyňa podávala vo vlastnom mene, nie v mene sťažovateľky.

Sťažovateľka je toho názoru, že namietaným postupom ministerstva spravodlivosti došlo k porušeniu jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu garantovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy, a to „*v dôsledku nesprávneho a svojvoľného výkladu a arbitrárneho uplatnenia relevantnej právnej úpravy, regulujúcej možnosť určeného okruhu osôb obrátiť sa na ministra spravodlivosti s podnetom na podanie dovolania proti právoplatnému rozhodnutiu súdu v trestnom konaní. Právo podať podnet ministrovi na podanie dovolania podľa § 369 ods. 1 Tr. por. má osoba, ktorej tento zákon nepriznáva právo na podanie dovolania okrem osoby, ktorá nespĺňa podmienku dovolania uvedenú v § 372 ods. 1. V danom prípade teda samotné dovolanie, ako ani podnet na podanie dovolania, nemohla podať Sťažovateľka ako obvinená v trestnom konaní, keďže táto nevyužila svoje právo podať voči odsudzujúcemu trestnému rozsudku riadny opravný prostriedok (odvolanie). Práve z uvedeného dôvodu tak podnet ministrovi na podanie dovolania podala advokátka [REDACTED] vo svojom vlastnom mene, a to v súlade s princípom riadnej ochrany práv a oprávnených záujmov svojej klientky, keď pri poskytovaní právnych služieb sťažovateľke zistila závažné skutočnosti podľa jej právneho názoru odôvodňujúce uplatnenie mimoriadneho opravného prostriedku v prospech sťažovateľky vo veci súvisiacej s vecou, v ktorej ju zastupuje. Ministerstvo spravodlivosti svojim postupom, keď podnet odložilo z dôvodu, ktorý zjavne nemal oporu ani v skutkovom stave (advokátka podávala podnet vyslovene vo vlastnom mene, nie v mene Sťažovateľky) ani v relevantnej právnej úprave (ust. § 369 ods. 1 Tr. por. priznáva právo podať podnet na podanie dovolanie každému, kto nemal zo zákona právo podať voči rozhodnutiu dovolanie sám), vylúčilo akúkoľvek možnosť preskúmania prípadných (a v podnete namietaných) porušení práv Sťažovateľky v predmetnom trestnom konaní.“.*

V súvislosti s namietaným porušením označeného základného práva si sťažovateľka uplatňuje aj primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, a to „vzhľadom na charakter porušeného práva, spôsob jeho porušenia a povahu orgánu, ktorý ústavné právo Sťažovateľky porušil. V neposlednom rade je priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnené tiež skutočnosťou, že ministerstvo spravodlivosti svojim postupom bez opory v zákone de facto nechalo uplynúť lehotu na podanie dovolania v prospech Sťažovateľky, čím spôsobilo, že reálna náprava pochybenia ministerstva už nie je možná vrátením veci a uložením povinnosti ministerstvu vo veci riadne konať. Finančné zadosťučinenie tak pre Sťažovateľku v danej situácii predstavuje jedinú možnú reálnu satisfakciu.“.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka navrhla vo veci rozhodnúť týmto nálezom:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na súdnu a inú právnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 42724/2015-61/D/302 týkajúcom sa vybavenia podnetu na podanie dovolania upovedomením z 21. októbra 2015 porušené bolo.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadosťučinenie v sume 10.000 Eur (slovom desaťtisíc eur), ktoré je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky povinné jej zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky je povinné uhradiť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 296,44 Eur na účet právnej zástupkyne JUDr. Kataríny Adamovskej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Podaním doručeným ústavnému súdu 25. januára 2016 sťažovateľka oznámila ústavnému súdu, že jej bolo zo strany ministerstva spravodlivosti doručené písomné podanie zo 17. decembra 2015, ktorým reagovalo na opakovaný podnet právnej zástupkyne a ktorým jej bolo oznámené, že aj opakovaný podnet bol odložený z dôvodu jeho podania neoprávnenou osobou. Argumentáciu ministerstva spravodlivosti ohľadom okruhu osôb oprávnených podať podnet ministrovi spravodlivosti na podanie dovolania považuje sťažovateľka za neudržateľnú, pričom ministerstvo podľa jej názoru „preferuje

nezvyšovanie zaťažnosti celého súdneho systému na úkor riadneho preskúmania možného porušenia práv občana, o ochranu ktorých by ministerstvu spravodlivosti malo ísť predovšetkým“.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť. Jednou z možností, pre ktoré môže ústavný súd odmietnuť sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, je jej zjavná neopodstatnenosť. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých

sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05).

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ku ktorému malo dôjsť tým, že ministerstvo spravodlivosti nevyhovelo podnetu na podanie dovolania, ktoré v prospech sťažovateľky podala jej právna zástupkyňa ustanovená jej v konaní o náhradu škody. Sťažovateľkina argumentácia sa predovšetkým odvíja od rozdielneho názoru na okruh osôb, ktoré sú oprávnené podať podnet na podanie dovolania v prospech obvineného ministrovi spravodlivosti, teda od rozdielneho výkladu § 369 ods. 1 druhej vety Trestného poriadku oproti výkladu, z ktorého vychádzalo pri posúdení podnetu ministerstvo spravodlivosti. Podľa sťažovateľky sú právne závery ministerstva spravodlivosti, ktoré boli podkladom na jeho rozhodnutie, zjavne neodôvodnené a arbitrárne, nie sú ani v súlade s relevantnou zákonnou a ústavnou právnou úpravou.

V nadväznosti na uvedené ústavný súd pripomína, že nie je jeho úlohou podávať výklad zákona, v tomto prípade § 369 ods. 1 Trestného poriadku v časti týkajúcej sa okruhu osôb oprávnených na podanie podnetu ministrovi spravodlivosti. Úlohou ústavného súdu je posúdiť, či ministerstvo spravodlivosti tým, že neakceptovalo podnet na podanie dovolania, ktorý podala sťažovateľkina právna zástupkyňa, mohlo zasiahnuť do sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Ústavný súd už viackrát vo svojej judikatúre uviedol, že nie je orgánom ochrany zákonnosti, ale ochrany ústavnosti. Porušenie zákonnosti je súčasne porušením ústavnosti v prípade, ak má za následok a je v priamej príčinnej súvislosti s porušením konkrétneho ústavného článku (II. ÚS 23/96).

Ústavný súd vychádzal pri posúdení sťažnosti zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej mimoriadne opravné prostriedky, ktoré sťažovateľ nemôže uplatniť osobne, nemožno považovať za účinné právne prostriedky nápravy, ktoré sú mu priamo dostupné, a ich vyčerpanie teda nie je podmienkou prípustnosti sťažnosti (napr. II. ÚS 357/06, II. ÚS 323/07, IV. ÚS 277/08, III. ÚS 214/2010).

Podnet na podanie dovolania podľa § 369 ods. 1 Trestného poriadku nie je riadnym ani mimoriadnym opravným prostriedkom a z hľadiska trestného procesného práva ho možno považovať iba za informáciu ministrovi spravodlivosti ako oprávnenému na jeho podanie, ktorá bez ďalšieho nezakladá zákonom ustanovené právne dôsledky. Ustanovenie § 369 ods. 1 Trestného poriadku neukladá povinnosť (nevzniká právny nárok) vyhovieť podnetu. Je na úvahe ministra spravodlivosti posúdiť a rozhodnúť, či podá alebo nepodá dovolanie (táto úvaha je vylúčená iba v prípade, ak zistí, že zákonné podmienky na podanie dovolania sú splnené). Oprávnenie na podanie podnetu na podanie dovolania nemôže mať preto charakter práva, ktorému je poskytovaná ústavnoprávna ochrana (napr. m. m. I. ÚS 585/2012, II. ÚS 268/2012, IV. ÚS 471/2011, III. ÚS 435/2010, III. ÚS 214/2010).

Ústavný súd pripomína, že k zákonným podmienkam, ktorých splnenie Trestný poriadok vyžaduje na podanie kvalifikovaného podnetu na podanie dovolania, patrí aj posúdenie okruhu oprávnených osôb na jeho podanie. Zároveň ústavný súd poukazuje na to, že úvaha, či sú splnené zákonné podmienky na podanie dovolania vrátane posúdenia okruhu oprávnených osôb na podanie podnetu, patrí do kompetencie ministra spravodlivosti, nie osoby, ktorá podala podnet, ani osoby, v prospech ktorej bol podnet podaný.

Z uvedeného teda vyplýva, že minister spravodlivosti nemohol odložením podnetu na podanie dovolania podaného právnu zástupkyňou sťažovateľky porušiť sťažovateľkou označené základné právo. S podaním podnetu je totiž spojené len právo podávateľa podnetu, aby sa ním minister spravodlivosti zaoberal (v prvom rade posúdil, či sú vôbec splnené zákonné podmienky na podanie takéhoto podnetu; pozn.), náležite sa s ním vysporiadal a o spôsobe jeho vybavenia ho vyrozumel. K uvedenému podľa názoru ústavného súdu došlo, keď namietaným prípisom ministerstvo spravodlivosti posúdilo

podnet podávateľky a následne ju upovedomilo podľa § 369 ods. 6 Trestného poriadku o tom, že o podnete konať nebude, pretože nie je osobou, ktorej zákon priznáva právo na jeho podanie. Podľa názoru ústavného súdu nemožno takýto postup zo strany ministerstva spravodlivosti označiť za neodôvodnený, arbitrárny či ústavne neakceptovateľný.

K námietke sťažovateľky týkajúcej sa okruhu osôb oprávnených podať podnet na podanie dovolania podľa § 369 ods. 1 Trestného poriadku ústavný súd poukazujúc na svoje skoršie rozhodnutia v obdobných prípadoch ešte dodáva, že prístup k súdnej ochrane (a inej právnej ochrane) podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je neobmedzený, domáhať sa ho možno len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (čl. 51 ods. 1 ústavy). Podmienky prístupu k súdnej ochrane práv sú limitované aj prostredníctvom určenia oprávnených osôb na podávanie návrhov a opravných prostriedkov. Osobitná úprava podľa Trestného poriadku umožňuje v presne určených a v zásade výnimočných prípadoch podať dovolanie ministrovi spravodlivosti, pričom podmienkou podania dovolania je podnet oprávnenej osoby. Zákon neupravuje, kto je oprávnenou osobou, ale negatívnym vymedzením určuje, kto nie je oprávnenou osobou na podanie podnetu, čo však neznamená, že vychádza z neohraničenej množiny osôb, ako si to vykladá sťažovateľka. Toto ustanovenie je súčasťou Trestného poriadku, ktorý upravuje okruh subjektov, ktoré majú a vykonávajú vplyv na priebeh konania a ktorým zákon na uskutočnenie tohto vplyvu priznáva určité procesné práva alebo ukladá povinnosti. Rozširovanie tohto okruhu smerujúce k obdobe verejnej žaloby (*actio popularis*), ktorá by umožnila komukoľvek podať podnet na podanie dovolania ministrovi spravodlivosti, nemá oporu v právnom poriadku (napr. II. ÚS 769/2014, II. ÚS 493/2016).

Na základe uvedeného ústavný súd sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. februára 2017